

Sygn. akt VI U 2026/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 stycznia 2014 r. w S.

sprawy N. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania N. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 18 września 2013 roku nr (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 września 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przeliczył i podwyższył rentę rodzinną, przyznaną N. G. po zmarłym mężu B. G. (1), od 1 sierpnia 2013 roku, z uwzględnieniem nowego, wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 232,15%, wyliczonego z wynagrodzeń wybranych z 20 lat z całego okresu ubezpieczenia. Przy wyliczaniu wysokości świadczenia organ rentowy przyjął kwotę bazową 1.220,89 złotych, obowiązującą na dzień śmierci B. G. (1).

Od powyższej decyzji N. G. wniosła odwołanie, zaskarżając ją w części dotyczącej kwoty bazowej przyjętej do ustalenia ponownej wysokości świadczenia i wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i ponowne ustalenie wysokości emerytury należnej jej zmarłemu mężowi B. G. (1), a tym samym należnej jej renty rodzinnej, przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej w dacie złożenia przez nią wniosku o ponowne ustalenie, tj. w kwocie 3.080,84 złotych, zamiast w kwocie 1.220,89 złotych.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona stwierdziła m.in., że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydając zaskarżoną decyzję nie wskazał, z jakich przyczyn przyjął kwotę bazową w wysokości 1.220,89 złotych, ani też na jakiej podstawie prawnej dokonał obliczeń w oparciu o kwotę bazową w wysokości innej, niż obowiązująca w dacie złożenia przez nią wniosku i wydania decyzji, tj. innej niż kwota 3.080,84 złotych. Przywołując treść art. 110 ust. 1, art. 15 ust. 4 oraz art. 19 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazała również, że brak jest podstaw prawnych do przyjęcia kwoty bazowej innej niż kwota bazowa aktualnie obowiązująca,

ustalona w oparciu o wysokość przeciętnego wynagrodzenia pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenie społeczne w poprzednim roku kalendarzowym.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, argumentując m.in., że renta rodzinna stanowi pochodną świadczenia pobieranego przez zmarłego ubezpieczonego czyli emerytury. Osoba uprawniona do renty rodzinnej, odnośnie prawa do przeliczenia świadczenia pobieranego przez zmarłego, dla potrzeb renty rodzinnej zachowuje uprawnienia zmarłego ubezpieczonego jedynie w takim zakresie, w jakim on sam by je posiadał, czyli te powstałe najpóźniej do dnia jego śmierci. Stąd, zdaniem organu rentowego, nie jest możliwe ustalenie renty rodzinnej z uwzględnieniem kwoty bazowej obowiązującej w kilkanaście lat po śmierci byłego ubezpieczonego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. G. (1)urodził się (...). Na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.z dnia 11 października 1996 roku przyznano mu prawo do emerytury od dnia (...)roku, czyli od ukończenia 65 roku życia. Organ rentowy uwzględnił staż pracy B. G. (2)do dnia 7 października 1996 roku, czyli do dnia złożenia przez niego wniosku o emeryturę. Przyjęte przez organ za udowodnione okresy składkowe wyniosły 42 lata (504 miesiące), natomiast okresy nieskładkowe 2 lata i 11 miesięcy (35 miesięcy). Podstawa wymiaru emerytury ustalona została na podstawie wynagrodzeń B. G. (1)z okresu od 1 stycznia 1981 roku do 31 grudnia 1987 roku. Przyjęty wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynosił 228,58%, a kwota bazowa do ustalenia podstawy wymiaru 666,96 złotych.

Niesporne, a ponadto dowody:

- wniosek B. G. (1) o emeryturę plik II k. 1-2 akt ZUS;
- stan sprawy do decyzji plik II k. 12 akt ZUS;
- dane do ustalenia prawa do świadczenia oraz wysokości świadczenia plik II k. 13 akt ZUS;
- obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru plik II k. 14 akt ZUS;
- raport ustalenia uprawnień do świadczenia plik II k. 15-16 akt ZUS;
- decyzja ZUS O/S. z 11.10.1996 r. plik II k. 18-19 akt ZUS.

B. G. (1) aż do dnia śmierci, czyli do 23 marca 1999 roku, kontynuował zatrudnienie, będąc zatrudniony na podstawie umowy o pracę w wymiarze 3/5 etatu w Urzędzie Gminy w P..

Dowody:

- świadectwo pracy z 24.03.1999 r. plik III k. 7 akt ZUS;
- odpis skrócony aktu zgonu plik III k. 3 akt ZUS.

W dniu 12 kwietnia 1999 roku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. wpłynął wniosek N. G. o przyznanie jej renty rodzinnej po zmarłym mężu B. G. (1).

Dowody:

- wniosek N. G. o przyznanie renty rodzinnej plik III k. 1-2 akt ZUS;
- odpis skrócony aktu małżeństwa plik III k. 4 akt ZUS.

Decyzją z dnia 16 kwietnia 1999 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.przyznał N. G.rentę rodzinną po zmarłym mężu od dnia(...)roku, czyli od dnia jego śmierci. Do ustalenia wysokości renty rodzinnej przyjęto podstawę

wymiaru emerytury zmarłego B. G. (1) z kwotą bazową 666,96 złotych. Renta rodzinna wyniosła 85% świadczenia przysługującego uprzednio zmarłemu po waloryzacji od 1 września 1998 roku, czyli 1.349,80 złotych.

Dowody:

- stan sprawy do decyzji plik III k. 8 akt ZUS;
- dane do ustalenia prawa do świadczenia oraz wysokości świadczenia plik III k. 9 akt ZUS;
- obliczenia wskaźnika wysokości podstawy plik III k. 12 akt ZUS;
- raport ustalenia uprawnień do świadczenia plik III k. 13 akt ZUS;
- decyzja ZUS O/S. z 16.04.1999 r. plik III k. 14-15 akt ZUS.

Decyzją z dnia 26 czerwca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., po rozpatrzeniu wniosku N. G. z 18 maja 2012 roku, dokonał ponownego ustalenia wysokości renty rodzinnej od dnia 1 maja 2012 roku, tj. od miesiąca złożenia wniosku. Organ rentowy przyjął za udowodnione okresy składkowe w łącznym wymiarze 44 lat i 2 miesięcy (530 miesięcy) oraz okresy nieskładkowe w łącznym wymiarze 3 lat i 3 miesięcy (39 miesięcy). Ubezpieczona udowodniła wysokość wynagrodzeń małżonka za lata 1960 – 1970 oraz 1976 – 1999. Do ustalenia podstawy wymiaru przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 7 lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1980 roku do 31 grudnia 1986 roku. W myśl art. 194a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych kwota bazowa została podwyższona do 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania, tj. do kwoty 717,16 złotych. Do ustalenia wysokości świadczenia przyjęto wskaźnik wysokości podstawy wymiaru 229,08% wyliczony z wynagrodzeń uzyskanych w ciągu 7 kolejnych lat kalendarzowych, tj. 1980 – 1986.

Dowody:

- wniosek N. G. z 18.05.2012 r. plik III k. 94-95 akt ZUS;
- zestawienia zarobków zmarłego męża ubezpieczonej B. G. (1) plik III k. 98-101 akt ZUS;
- obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru plik III k. 102 akt ZUS;
- decyzja ZUS O/S. z 26.06.2012 r. plik III k. 103 akt ZUS.

W dniu 19 sierpnia 2013 roku N. G. złożyła Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w S. wniosek o przeliczenie renty rodzinnej na podstawie art. 110 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w tym ustalenie na nowo podstawy wymiaru świadczenia w myśl art. 15 tej ustawy. Do wniosku załączyła nowe dowody wskazujące na wysokość wynagrodzeń zmarłego małżonka uzyskanych przez niego po przyznaniu w roku 1996 prawa do emerytury.

Dowody:

- wniosek N. G. z 19.08.2013 r. plik III k. 161-163 akt ZUS;
- dokumentacja dotycząca zatrudnienia i wynagrodzenia zmarłego B. G. (1) plik III k. 164-218 akt ZUS.

Decyzją z dnia 18 września 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., po rozpatrzeniu wniosku N. G. z 19 sierpnia 2013 roku, przeliczył przyznaną jej rentę rodzinną od dnia 1 sierpnia 2013 roku, tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku. Do ustalenia podstawy wymiaru renty przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1964 – 1968, 1978 – 1987, 1991, 1993 – 1996. Organ rentowy uwzględnił wyliczony z wynagrodzeń wybranych ze wskazanych 20 lat kalendarzowych

nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru w wysokości 232,15% oraz przyjął kwotę bazową obowiązującą na dzień śmierci B. G. (1), tj. w wysokości 1.220,89 złotych. Podstawa wymiaru obliczona przez przemnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 232,15% przez kwotę bazową, tj. 1.220,89 złotych wyniosła 2.834,30 złotych, a po waloryzacji od 1 marca 2012 roku – 5.092,58 złotych, a od 1 marca 2013 roku – 5.296,28 złotych. Do ustalenia wysokości renty, jaka przysługiwałaby zmarłemu B. G. (1) Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił 44 lata i 2 miesiące okresów składkowych (530 miesięcy) oraz 3 lata i 3 miesiące okresów nieskładkowych (39 miesięcy). Organ rentowy wyliczył, że świadczenie jakie przysługiwałoby zmarłemu obliczone od kwoty bazowej obowiązującej na dzień 31 grudnia 1998 roku wynosiłoby 1.985,09 złotych, natomiast renta rodzinna stanowiąca 85% tej kwoty – 1.687,33 złotych, a po waloryzacji od 1 marca 2012 roku – 3.031,70 złotych, zaś od 1 marca 2013 roku 3.152,97 złotych. Wysokość świadczenia do wypłaty od 1 października 2013 roku wynosi 2.592,20 złotych. Organ ustalił termin płatności renty na 1 dzień każdego miesiąca.

Dowód: decyzja ZUS O/S. z 18.09.2013 r. plik III k. 230-232 akt ZUS.

Zgodnie z Komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 11 lutego 2013 roku w sprawie kwoty bazowej obowiązującej w 2013 roku, wysokość kwoty bazowej obowiązującej w dniu złożenia przez ubezpieczoną wniosku z 19 sierpnia 2013 roku wynosiła 3.080,84 złotych.

Niesporne.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się niezasadne.

Przepis art. 73 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity obowiązujący w dacie złożenia rozpatrywanego wniosku: Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.; dalej jako: ustawa emerytalna) stanowi, że renta rodzinna wynosi dla jednej osoby uprawnionej – 85% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu (ust. 1 pkt. 1), przy czym za kwotę świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu emerytowi, uważa się kwotę emerytury, z zastrzeżeniem ust. 3, lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (ust. 2).

Zgodnie z przepisem art. 109 ust. 1 ustawy emerytalnej, na wniosek emeryta lub rencisty wysokość emerytury określonej w art. 53 oraz renty ulega ponownemu ustaleniu na zasadach określonych w art. 110-113.

Stosownie do treści art. 110 ust. 1 ustawy emerytalnej, wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego

W myśl natomiast art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej, podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

W celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,

3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz

4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19 (ust. 4).

Według art. 19 ustawy emerytalnej, kwota bazowa wynosi 100% przeciętnego wynagrodzenia pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia społeczne, określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, w poprzednim roku kalendarzowym.

Jak stanowi art. 19a ustawy emerytalnej, kwota bazowa jest ustalana corocznie na podstawie art. 19 i obowiązuje od dnia 1 marca każdego roku kalendarzowego do końca lutego następnego roku kalendarzowego.

Tytułem wstępu wskazać należy, że w przedmiotowej sprawie brak było pomiędzy stronami sporu zarówno co do przyjętych przez organ rentowy w związku z wydaniem zaskarżonej decyzji za udowodnione do wyliczenia wysokości emerytury, jaka przysługiwałaby zmarłemu B. G. (1) okresów składkowych i nieskładkowych, udowodnionych przez ubezpieczoną N. G. wysokości wynagrodzeń zmarłego małżonka, przyjętej przez organ rentowy do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przeciętnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia B. G. (1), jak i wyliczonego przez organ nowego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru. Spór dotyczył bowiem wyłącznie wysokości kwoty bazowej, jaka powinna zostać wzięta pod uwagę przy wyliczaniu wysokości podstawy wymiaru emerytury, jaka przysługiwałaby zmarłemu B. G. (1), a w konsekwencji także i przy obliczaniu wysokości renty rodzinnej dla N. G.. Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję przyjął kwotę bazową obowiązującą na dzień śmierci B. G. (1), tj. w wysokości 1.220,89 złotych, stojąc na stanowisku, iż osoba uprawniona do renty rodzinnej, odnośnie prawa do przeliczenia świadczenia pobieranego przez zmarłego, dla potrzeb renty rodzinnej zachowuje uprawnienia zmarłego ubezpieczonego jedynie w takim zakresie, w jakim on sam bym je posiadał, czyli te powstałe najpóźniej do dnia jego śmierci. Zdaniem organu rentowego nie jest możliwe ustalenie renty rodzinnej z uwzględnieniem kwoty bazowej obowiązującej w kilkanaście lat po śmierci byłego ubezpieczonego. Ubezpieczona natomiast konsekwentnie domagała się uwzględnienia kwoty bazowej w wysokości obowiązującej w dniu złożenia przez nią wniosku o przeliczenie renty rodzinnej oraz wydania przez organ rentowy zaskarżonej decyzji, tj. w kwocie 3.080,84 złotych. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazywała m.in., iż w świetle regulacji art. 110 ust. 1, art. 15 ust. 4 oraz art. 19 ustawy emerytalnej, brak jest podstaw prawnych do przyjęcia kwoty bazowej innej, niż kwota bazowa aktualnie obowiązująca, ustalona w oparciu o wysokość przeciętnego wynagrodzenia pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenie społeczne w poprzednim roku kalendarzowym.

Przechodząc zatem do rozważań w tym przedmiocie przede wszystkim wskazać należy, że rację ma organ rentowy, gdy twierdzi, że renta rodzinna jest pochodną świadczenia zmarłego i nie może być wyższa od jego własnego świadczenia, gdyż stanowi ona odpowiedni procent świadczenia zmarłego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24.09.2009 r., III AUa 377/09, LEX nr 580255). W pierwszej kolejności ustaleniu podlega zatem, czy osoba zmarła miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy bądź też spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń, a jeżeli ustalenia te dają pozytywny wynik, ustala się wysokość tego świadczenia. Dopiero następnie może zostać ustalone prawo do renty rodzinnej uprawnionego członka rodziny, a także wysokość tejże renty stanowiącej określony procent świadczenia zmarłego. Zasady te należy analogicznie odnieść również do przeliczenia wysokości renty rodzinnej, co w praktyce oznacza, iż najpierw należy ustalić czy prawo do przeliczenia wysokości świadczenia emerytalnego lub rentowego przysługiwałoby osobie zmarłej, a jeżeli tak to jaka byłaby wysokość tego świadczenia po przeliczeniu, zaś dopiero w dalszej kolejności obliczyć wysokość renty rodzinnej. W niniejszej sprawie sam fakt dopuszczalności ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego, jakie przysługiwałoby zmarłemu B. G. (1) przy zastosowaniu kwoty bazowej wyższej od tej, która została uwzględniona przez organ rentowy przy wydawaniu decyzji z dnia 11 października 1996 roku o przyznaniu emerytury, tj. 666,96 złotych, podwyższonej następnie w myśl art. 19a ustawy emerytalnej w decyzji z dnia 26 czerwca 2012 roku do kwoty 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania, był bezsporny pomiędzy stronami. Zważywszy na fakt, że ubezpieczona N. G. domagała się de facto przeliczenia tego samego świadczenia emerytalnego, które zostało przyznane jej zmarłemu mężowi na mocy w.w. decyzji z dnia 11 października 1996 roku

i które stanowiło podstawę do przyznania jej renty rodzinnej decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 16 kwietnia 1999 roku oraz że B. G. (1) po przyznaniu mu emerytury w 1996 roku pracował aż do śmierci będąc zatrudniony na podstawie umowy o pracę w wymiarze 3/5 etatu w Urzędzie Gminy w P., a zatem podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, dopuszczalność przeliczenia o jakim mowa nie budziła również wątpliwości Sądu. W tej sytuacji, jedyną istotną kwestią jaka podlegała rozstrzygnięciu w przedmiotowej sprawie była zatem kwestia daty, według której powinna zostać uwzględniona obowiązująca stosownie do treści art. 19a ustawy emerytalnej oraz ogłaszana corocznie przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej „Monitor Polski” kwota bazowa.

Odwołując się zatem w tym kontekście do wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 8 lipca 2008 roku (sygn. akt I UZP 2/08, LEX nr 396247) stanowiska, wpierv wskazać należy, że do renty rodzinnej mają niewątpliwie zastosowanie przepisy art. 110-112 ustawy emerytalnej, dotyczące ponownego obliczenia wysokości emerytury i renty, na co wskazuje chociażby zawarta w art. 4 pkt. 10 powoływanej ustawy definicja „renty”, zgodnie z którą oznacza ona rentę z tytułu niezdolności do pracy i rentę rodzinną, a także definicja „rencisty” z art. 4 pkt. 11 ustawy emerytalnej, stosownie do której jest nią osoba mająca ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy lub do renty rodzinnej. Przepisy te, w tym również powoływany przez strony niniejszego postępowania art. 110 ust. 1, dotyczący ponownego ustalenia podstawy wymiaru oraz art. 15 ust. 4 pkt. 4 w zw. z art. 19 ustawy emerytalnej, mówiące o uwzględnieniu przy obliczaniu podstawy wymiaru emerytury lub renty kwoty bazowej, nie mogą być jednakże stosowane „w oderwaniu” od przepisów dotyczących renty rodzinnej w świetle których, jak już to zostało wspomniane, renta rodzinna jest pochodną świadczenia zmarłego i nie może być wyższa od jego własnego świadczenia gdyż stanowi ona odpowiedni procent świadczenia zmarłego. Art. 73 ust. 1 ustawy emerytalnej, który określa sposób obliczenia oraz wysokość renty rodzinnej, wprost wskazuje przy tym na „świadczenie, które przysługiwałoby zmarłemu”, jako podstawę do takiego wyliczenia, a w powiązaniu z pozostałymi przepisami dotyczącymi renty rodzinnej, w tym art. 65 ust. 1 ustawy emerytalnej, stanowiącym że renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń, jako pierwotny i konieczny warunek powstania prawa do renty rodzinnej. Zdaniem Sądu, dokonując wykładni logiczno-językowej użytego w art. 73 ust. 1 ustawy emerytalnej określenia „świadczenie, które przysługiwałoby zmarłemu”, należy stwierdzić, iż w sposób wyraźny odnosi ono i wiąże pojęcie świadczenia (emerytalnego lub rentowego) z osobą zmarłego członka rodziny. W konsekwencji chodzi tutaj zatem o takie świadczenie, które mógłby uzyskać zmarły, gdyby jeszcze żył, a skoro tak, to także i wysokość kwoty bazowej, jaka może zostać uwzględniona do przeliczenia wysokości jego świadczenia emerytalnego i rentowego, stanowiącego podstawę do obliczenia wysokości renty rodzinnej, winna być ustala najpóźniej na dzień jego śmierci. Podkreślenia tutaj przy tym wymaga, że użyty przez ustawodawcę zwrot „przysługiwałoby” wskazuje raczej na sytuację hipotetyczną, która jeszcze nie zaistniała, ale realną i możliwą do zrealizowania przez zmarłego, aniżeli na stan dokonany, zmaterializowany w konsekwencji działań własnych zmarłego lub też organu rentowego, np. w postaci wydanej decyzji przyznającej określone świadczenie bądź też przeliczającej świadczenie. Możliwa jest zatem sytuacja, w której renta rodzinna obliczona zostanie jako określony procent świadczenia zmarłego, które zostało ustalone w konkretnej decyzji organu rentowego, przy zastosowaniu tej samej kwoty bazowej jaka została już uwzględniona przez organ rentowy, jak i – w razie złożenia przez uprawnionego członka rodziny stosownego wniosku oraz dopełnieniu innych niezbędnych wymogów – ustalenie tego świadczenia w wyższej wysokości, przy zastosowaniu korzystniejszej kwoty bazowej, jednak najpóźniej według stanu na dzień śmierci zmarłego. Wbrew temu, co zdaje się twierdzić ubezpieczona, złożenie bądź też niezłożenie przez zmarłego członka rodziny, który miał ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, wniosku o przeliczenie tego świadczenia z uwzględnieniem aktualnej kwoty bazowej (tj. na dzień złożenia wniosku), nie ma w świetle powyższych rozważań żadnego znaczenia, z punktu widzenia prawa uprawnionego do renty rodzinnej do późniejszego, tj. już po śmierci członka rodziny po którym została przyznana mu renta rodzinna, do złożenia wniosku o takie przeliczenie. W szczególności, fakt złożenia przez zmarłego wniosku o przeliczenie emerytury lub renty z uwzględnieniem wyższej kwoty bazowej nie może zatem pozbawiać uprawnionego do renty rodzinnej do złożenia takiego wniosku po jego śmierci oraz wyłączać możliwość dokonania stosownego przeliczenia wysokości świadczenia przez organ rentowy przy uwzględnieniu kwoty bazowej obowiązującej na dzień śmierci zmarłego. Tak samo niezłożenie takiego wniosku przez zmarłego członka rodziny,

który miał ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, nie skutkuje powstaniem po stronie uprawnionego do renty rodzinnej prawa domagania się przeliczenia tejże renty przy uwzględnieniu kwoty bazowej obowiązującej po dniu śmierci członka rodziny, po którym przysługuje mu renta rodzinna. Niewątpliwie za powyższą wykładnią przemawia również fakt, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z mocy samego prawa (ex lege) po spełnieniu przez daną osobę wszystkich koniecznych ustawowych przesłanek do nabycia tego prawa. Decyzja organu rentowego ma natomiast jedynie charakter deklaratoryjny. Wydanie przez organ rentowy deklaratoryjnej decyzji ustalającej prawo do świadczeń i ich pobierania, stanowi jedynie realizację prawa do świadczeń. Odnosi się to również do nabycia przez daną osobę, która miała już ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, prawa do ustalenia tego świadczenia w wyższej wysokości, w tym również przy zastosowaniu wyższej kwoty bazowej. Osoba taka może złożyć stosowny wniosek w tym przedmiocie do organu rentowego w zasadzie w każdej chwili, aż do dnia śmierci, przy czym niezłożenie takiego wniosku nie wyłącza możliwości złożenia go później przez członka rodziny, który nabył po tej osobie prawo do renty rodzinnej i – jak słusznie zauważa organ rentowy w swym piśmie procesowym z dnia 21 stycznia 2014 roku – może składać wnioski we wszystkich sprawach dotyczących świadczenia, jakie przysługiwałyby zmarłemu. Podkreślenia tutaj jednakże wymaga, że konsekwencją faktu, iż prawo do renty rodzinnej jest pochodną świadczenia jakie przysługiwałyby zmarłemu, jest również i to, że osoba której przyznano prawo do renty rodzinnej może realizować w ramach tego prawa jedynie takie uprawnienia w związku ze stanowiącym podstawę ustalenia i obliczenia tej renty świadczeniem emerytalnym lub rentowym, jakie przysługiwałyby zmarłemu aż do chwili jego śmierci. W konsekwencji, skoro zmarły nie mógł – co oczywiste – nabyć prawa do ustalenia wysokości świadczenia o jakim mowa przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej po dacie jego śmierci, to z całą pewnością prawo takie nie może również przysługiwać osobie uprawnionej do renty rodzinnej, które to prawo jest pochodną świadczenia emerytalnego lub rentowego zmarłego.

Mając na uwadze powyższe stwierdzić zatem należy, że organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję prawidłowo uwzględnił kwotę bazową obowiązującą na dzień śmierci B. G. (1), a skoro tak to odwołanie ubezpieczonej N. G. podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. jako niezasadne.